

En ministers otium.

Breve fra Ove Høegh-Guldberg til professor Grimur Thorkelin.

Ved Arne Hoff.

I et statsraadsmøde d. 14de April 1784, i optrin saa dramatiske som faa i Danmarks nyere historie, gennemtvang den kun 16-aarige kronprins F r e d e r i k (VI) ved sin faste og snarraadige optræden et fuldstændigt regeringsskifte. Sjælen i den afgaaende regering, geheimeraad O v e H ø e g h - G u l d b e r g, gjordes uskadelig ved forvisning fra hovedstaden, idet han blev udnævnt til stiftamtmand over Aarhus stift og amtmand over Havreballegaard og Stiernholm amter. Paa lignende maade behandlede de andre medlemmer af regeringen.

D. 10de Juni afrejste Høegh-Guldberg til Aarhus¹⁾ for at overtage sine embeder der, og forlod dermed København for aldrig mere at vende tilbage. Hurtigt fandt han sig til rette i Aarhus. Da han i løbet af sommeren havde faaet indrettet sig i gaarden Vestergade 11²⁾ og havde omrejst sit stift og lært det at kende »saaledes, som Barnet sin Religion, naar han har lært sin Catechismus«³⁾ kunde han igen begynde det stille liv som videnskabsmand og familiefader, et liv, der passede ham meget bedre end den anstrengende statsministerpost. Embedsforretningerne førte ham vel en del omkring, men optog ikke mere af hans tid, end at der var lejlighed nok til at genoprette gammelt venskab med muserne. »Jeg er nu igen bleven lærd«, skriver han til vennen A. G. Carstens, »i sær kiendt med de Gamle, hvis Kierlighed voxer med Alderen. Historien, visse Dele af Critiken og den hellige Exegesis eie mig og skifteviis; af og til læses, af og til skrives; alt dette mest om Vinteren, og mindre om Sommeren, fordi mit Embede da giver mig jævnlige Reiser og Adspredelser«⁴⁾.

Af det livlige brevskifte med venner i København er foruden det allerede udgivne stof⁵⁾ bevaret en række breve til geheimearkivar Grimur Thorkelin blandt dennes papirer i Rigsarkivets samling af privatarkiver⁶⁾. Disse breve spænder over hele tidsrummet fra regeringsskiftet 1784 til Høegh-Guldberg døde 1808, med en afbrydelse i de aar, Thorkelin var paa en stor studierejse til England, Skotland og Irland. I førstningen drejer de sig især om afvikling af forskellige af Høegh-Guldbergs forretninger i København, dernæst om udgivelsen af et theologisk skrift, Høegh-Guldberg havde forfattet i Aarhus⁷⁾, og siden om alle mulige forskellige emner. I det følgende er kun de breve og brevafsnit taget med, der indeholdt træk af almindeligere interesse. Blandt det udskudte er især en mængde detaljer om det theologiske skriffs udstyr, typografiske opsætning o. l.

(—) er Høegh-Guldbergs, [—] er udgiverens bemærkninger.

P. M.

Deres Velbhed ville ei fortryde paa at modtage disse faa Linier. I den Fare, som De kand staae for Geheime-Archivarii Tienesten,

har jeg troet det bedst at vende mig lige til Kronprintsen ved Hr. Marsk. Bülow⁸⁾). Jeg har sagt om Deres Kierlighed til denne Tieneste, hvad jeg burde. Jeg har sagt, at De havde Løfte derpaa, og at De havde det med, naar De nu overleverede Brevet, for at forevise det. Dette ville da Hr. Professor, og i lige Maade ville De troe, at jeg paa det stærkeste har anbefalet Sagen. Med Guds Hielp bør vi have Haab. De ville nu melde mig Udfaldet. Kunne jeg faa alle Adresse-Contoirets Efterretninger indbunden indtil sidste Aar, var det mig vigtigt. Min Ven ville huske det. Har jeg ikke Bøger hos Bogbinder Berg⁹⁾) Om saa er, saa ved de altid gaaende Aarhus-Skipperer Erich Møller og Mørck er Leilighed stedse. Continuationer erindrer min Ven og gode Reise-Beskrivelser. Min Kone¹⁰⁾ og Børn hilse. Elsk

Aarhus d. 27 Jul. 1784.

altid Deres gode Ven
O. H. Guldberg.

P. M.

De veed, Allerhøistærede Hr. Professor, at alt hvad Dem angaar, er mig vigtig, og at den igientagne Bekræftelse, som De nu har havt af Hans K. H. Kronprintsens egen Mund, har været mig en besynderlig Fornøielse. Gud lade alt til sin Tid blive saa lykkeligt for Deres Velbyrdighed, som jeg ønsker. Ingen skal derved glæde sig oprigtigere end jeg. De fire Casser har jeg faaet, ligesom og Pakkerne. For Adresse-Contoirets Efterretninger takker jeg: Prisen er god nok. Jeg er vis paa, at min Ven Hr. Justitsraad Mallin¹¹⁾ ikke alleene udbetaler disse 13 rdr. 4 mk.; men ogsaa Bergs Regning, for de nu oversendte Bøger, paa det baade det eene og det andet kunne vorde afgjort: og dette gjør vist Hr. Justitsraaden, naar De vil lade ham blot læse disse den Sag vedkommende Linier.

Hvad endnu kand være tilbage mig tilhørende af Bøger hos Berg, er jeg vis paa, at min Ven har Omhu for; ligesom og for Continuationerne, hvilke ligge mig meest paa Hiertet, siden de Fraværende altid har med dem en slem Forlegenhed, og som ikke afhielpes, uden ved en Omhu, saa stadig som Deres.

Her har jeg ret Fortred for at faa Bøger indbundne. Min Ven veed, at jeg fik en Deel fra Italien, og deriblandt ikke ukostbare Værker. Nogle tør jeg her lade indbinde; men der er andre in folio, som jeg nødes til og bør at sende lige til Dem, Kiere Hr. Professor, for ved Deres Forsorg at see dem skikkeligen og sikkert i Kiøbenhavn indbundne. Saadan en Casse tager jeg mig den Frihed at sende Dem med første Leilighed: at De vil tage den under Deres Omhu,

veed jeg, og hvo veed, om jeg saa ikke endnu inden Vinteren kunne faae dem igien? Men tør jeg og vente, at De Selv ville eftersee Blanchinis Værker¹²); gid der dog ingen Defect saa var?

Hvad skal jeg gjøre ved mine Doubletter, som staaer hos min Svoger¹³)? Det bedste var dog at sælge dem til den beleiligste Tid i Vinter, naar kun alt nøie tages fra, som kunne være mig givet; for hvilket De vist vil bære Omhu. Alt dette overlades da min Ven, som forstaaer ogsaa heri at sørge paa det bedste for mig.

De vil spørge, hvorvidt jeg er her med mit Bibliothek¹⁴); og jeg troer, at De veed, at jeg, ogsaa for dets Skyld, har maattet bygge et nyt Huus. Dette er nu saavidt færdigt, at om 14 Dage troer jeg, at kunne have Reolerne opsatte, men saa alt det øvrige. Dog Deres Velb. veed, at Stiftamtmanden, skjønt vist ikke uden Forretninger, har dog ei Stats-Secretairens. Der er da Haab, og bliver, at til Paaske skal Bibliotheket og Catalogerne møde hinanden; thi til den Tid venter jeg dem fra min Ven.

I øvrigt ere vi alle vel. Min Kone helser Dem; og mine Sønner¹⁵) tale ofte om D. V., som en god Ven: disse smaa Karle glæde sig ved den forestaaende Oppakning, som de unge Kiøbenhavnere nogensinde kand gjøre ved en nær nye Comødie.

I øvrigt ere mine Ønsker for Deres Velb., og mit Venskab er Dem altid tilhørende med al den Høiagtelses som De saavist fortjener

Aarhus, d. 14 Sept. 1784

O. Høegh-Guldberg.

[Efter forskellige bemærkninger om bøger, indbinding og regninger fortsættes:] — — — Nu er da mit Bibliothek opsat; og Biblica, Hist. Eccl., skønne Videnskaber, Philologica, Hist. Germ., Hist. Dan. og Svecica, Numismatica, Juridica i fuld Orden efter min egen Smag. Det øvrige har Horn¹⁶) og Neslew¹⁷) opsat, men der endnu for mig, ut assolet, at gjøre. Dette nye Bibliothek er ret smuk: det ville glæde min Ven at see det; og hvo veed, om De tilkommende Sommer ikke kunde finde Leilighed at besøge mig? At De var velkommen, veed De. Vi helse Dem alle.

Aarhus d. 30 Sept. 1784

Lev altid vel og elsk altid

Deres oprigtige Ven

O. Høegh-Guldberg.

Jeg er vis paa, at min Ven sørger for mine Supplementer og min Catalogus. Lev altid vel.

Høilærde Hr. Professor

Høistærede Ven

Tak for Deres Velbyrdigheds ligesaa velmeente som smukke Ønske. Herren ville opfylde paa Dem alt hvad mit Hierte attraaer for Dem, Deres Sundhed og Deres Bedste! Saa veed jeg vist, at De ikke alleene bliver lykkelig, men meget lykkelig. De veed, hvor høit jeg elsker Dem, og det agter jeg at vedblive alle mine Dage.

Længe har jeg ventet et Brev fra Dem, blot for at see og vide, at De var vel; ogsaa fordi, at De dog altid skriver noget lærdt, altid noget som er værdt at læse. Og nu fik jeg da, hvad jeg ønskede; deraf takker jeg min Ven meget for Deres Omhu for mine Continuationer i sær, thi de, sandt at sige, ligge mig meest paa Hierte. *Commentaires sur la Vie privée de M. Voltaire*^{17 a)}: *Gemählde von England*^{17 b)}: *Memoires de M. le C. de Barsac*¹⁸⁾ og *Coxs Reise i 2 qv.*¹⁹⁾ maae jeg vel med Kammerherre Buchwaldt²⁰⁾ have.

Med sær megen Tak har jeg læst al Deres Omhu for mine nu solgte Bøger og med Forundring seet, at de bleve dog udbragte til saadan Summe. De har vist, Kiere Hr. Professor, dertil giort alt, og jeg erkiender det. Naar nu Pengene komme ind og alt er afgiort, ville De kun levere dem til Hr. Justitsraad Malling; Men De skal deraf selv beholde 50 rdr., og det vil jeg, og paastaaer, og De gjør mig imod, naar det ikke saa skeer. Som jeg ventede, gik det, at Berg ei blev færdig; men nu bliver han det da til Foraaret, og dette er min Vens Omhu, at see mig da disse Bøger, og hvad ellers kand være, oversendte med vore første Paketbaade. Vel er det, at der dog i de Italienske Bøger ei ere flere Defecter: ikke nok, at den eene er der, og den er da uhielpelig. Men skulle De vel troe, at jeg i mit Danske Magazin har og i disse Dage fundet en Defect?

Mine Bøger staae sig dog i deres nye Bolig; endog de, som ere i den eene Stue, hvor der ingen Varme er, og hvor Philologica og tota Historia have deres Plads; men jeg flytter dem og undertiden og dem da efterhaanden ind til Varmen.

Catalogus over Sl. Biskop H a r b o e s²¹⁾ sidste Bøger har jeg faaet paa Nippet. Deraf kunde jeg have Lyst til [her nævnes en række katalognumre]. Dette være nu kiere Hr. Professors Sag.

Men endnu noget. For at fornøie mig, og tillige under min Fornøielse at nytte andre, har jeg (men dette være kun Dem sagt) under Arbeide en Tidsbestemmelse af det nye Testamentes Bøger: hvor jeg troer i Henseende til Apostlenes Gierninger og de deraf hengende Pauli Breve at bringe Tidsregningen lige til Vished. Sparer Gud mig Sundhed, Liv og Tid denne Vinter, bliver jeg færdig, og ville lade det trykke mod Foraaret; men saaledes, at mit Navn skiules, saalænge det kand. S t e i n²²⁾ er den, som man kunde bedst betroe sig til; men De, min Ven, maatte sørge for

Correctur og alt. Paa Skrivpapir ville jeg have 100 Exemplarer trykte og 400 til 500 paa Trykpapiir. Skriftet vil vel blive et Alphabet. Det maatte være i stor Octav: og Forord med Stein at levere 3 Ark fuld færdige i 14 Dage, saaledes at man i tre til fire Maaneder kunne være færdig.

Skriv mig nu, hvad De derom tænker og vil: Stein er mig troe aldeles, saa De kunne lade ham sørge for Papiir nu strax; men det maae trykkes smukt. [Thorkelin skal indkræve forskellige bøger, O. H.-G. har laant ud, deriblandt Golii Lexicon Arabicum²³).] Nu ikke et Ord meere uden dette, at jeg med en sand Hengivenhed er Deres Velbyrdigheds oprigtige Ven

Aarhus d. 7 Jan. 1785.

O. Høegh-Guldberg.

Efterskrift: Naar De seer den gode Hr. Marskalk Bülow, da ville De sige ham fra mig de bedste Ønsker og venligste Helsenær.

Kiereste Hr. Professor

Det er mig, som De veed, saare kiert, naar jeg faaer Brev fra Dem; thi om De endog blot skrev, er det mig en Glæde, at see Dem leve, være frisk og nyde Livet; men De skriver og gierne, hvad som roer mig og er værdt at læse. Jeg takker Dem da af Hiertet, og vil nu, saavidt det er fornødent, giennemvandre her Brev for Brev, for at sige Dem, hvad De vil og bør vide.

Tak for S t a p h o r s t²⁵), ligesaa for Buchwaldts Reise. Hvad jeg ellers til Supplemente behøver, veed min Ven bedre end jeg endnu, og derfor sover jeg trygt ind paa Deres Omhu. Det Nye jeg bør have, veed De og; og uden for det, jeg bør have, maae jeg ei gaae. Alt dette har De vel bestemt, og vil De bestemme. Ogsaa er jeg vis paa, at naar nu engang Vinteren forlader os, og Skibsfarten begynder, haver De alt indbunden færdigt, at jeg kunne faae det, om Gud vil; og det bliver ikke lidet.

Jeg takker Dem for hvad jeg paa Sl. Bispens Auction fik. Det var kun lidet, men det er mig kiert, ogsaa fordi det er af hans Bøger. Jeg spurgde Dem engang om Golii Lexicon. Behag at huske dette, og at svare mig derpaa, ligesom og angaaende det Stykke af Musæum Haganum²⁶).

Men nu til Hovedsagen; og det er angaaende det Skrift, som jeg i Vinter har udarbejdet eller rettere samlet og bragt i Orden af mine egne længe giorte Anmærkninger til det Nye Testamente hvoraf De, kiere Ven, forhen har seet noget. Det er nu færdigt, og saa vidt renskrevet, at jeg med den første agende Post, som gaar herfra, tænker at sende Dem lidt meere ved den tredie Deel af Manu-

scriptet; og saa siden efterhaanden Resten, saa at Stein aldeles ikke skal bie. Det seer mig ud til at vil gjøre 24 til 30 Ark trykte. [Her følger en række bogtryktekniske bemærkninger]

Hvad ellers, kiere Hr. Professor, Skriftet selv angaaer, saa har jeg gaaet en ganske nye Vei, og troer selv, uimodsigeligen at have beviist og tilfulde fastsat visse Ting, som hidtil have svævet. Men det forstaaer sig, at der ere andre, som hvile paa Formodninger større eller mindre: dog hvor kun de ere, der er det og ærligt sagt. Hele Skriftet er ellers, som De Selv begriber, kritisk fra Begyndelsen til Enden; men jeg haaber, at det skal være nyttigt; og til Dem som Ven vil jeg sige, at jeg, for at lette min egen Samvittighed, har skrevet det; thi jeg ville ikke, at denne Kundskab skulde med mig gaae i Graven. Naar det nu bliver trykt, er jeg rolig. Hvad det indeholder, er Resultatet af 30 Aars Betragtning og Læsning. Naar De faaer det, skal jeg bede Dem med opvakt Tvivl at læse mine Beviser og samle dem; og saa ærligen sige mig, om De føle dem og deres Styrke. Dette maae De vist gjøre. Men i det øvrige Taushed; den De og ville indprædike Stein.

Dette nok herom. Nu Dem selv. Jeg er vis paa, at Deres Forretninger ved Archivet ere Dem vigtige: De ville og engang fortælle mig, hvorledes Deres andre Arbejder gaae. Der er intet, Hr. Professor, som rører Dem, der er jo mig vigtigt. Jeg ønsker Dem altid i alle Ting Guds Naade. Lev vel, og elsk altid Deres Ven

Aarhus d. 22 Mart. 1785.]

O. Høegh-Guldberg.

Velbyrdige

Allerhøistærede Hr. Professor

Jeg har rigtigen faaet alt hvad Deres Velbyrdighed til adskillige Tider har sendt mig saavel Bøger, som heftede Sager, og ligesom jeg derfor venligst takker, saa skylder jeg Dem og min bedste Erkiendtlighed for den deilige Catalogus over mit Bibliothek, som jeg nu skylder Deres gode Omhu, og hvor det nu gielder, at jeg selv er agtsom nok at indføre i, hvad jeg selv siden har faaet fra Hamborg, og som ikke er saa lidet.

Men den *B a s t h o l m s k e*²⁷⁾ Strid hvor ligner den Penne-Krigen i Aaret 71?²⁸⁾ Her er saa meget udselt baade i Angreb og Forsvar, at, om Striden skulde vare ved, maae jeg bede min Ven, kun at sende mig, hvad De Selv synes af begge Dele dog at være noget; thi det blotte intet er næsten ikke værdt at see, mindre at vide. [I det følgende omtales forskellige tekniske bemærkninger om trykningen af O. H.-G.s bog]

Men ville dog nu Stein skynde sig! Jag paa ham, og det gjør De. Tak, at De med saadan Omhu skiuler Forfatteren. Deres Diplomatarium²⁹⁾ seer jeg at være i Deres Tanker, og det er mig kiert; men Chronicon Regum Manniæ³⁰⁾, som De kunne levere den, er et got Mellem-Arbeide, naar kun min Bedste Professor kand bestride Udgangen. Vær saa god at helse de tre Herrer³¹⁾, som have erindret mig. Vi her helse D. V. allesammen. Lev vel, og ut facis, et soles ama tuum.

Aarhus d. 7 Jun. 1785

O. Høegh-Guldberg.

[Dette brev indledes med en række bogtekniske bemærkninger om O. H-Gs bog] — — — Nu over vore andre Sager.

a) Hvad Bøger, som Deres Velb. har valgt for mig, beholder jeg tilhobe, siden jeg finder det alt i min Smag. Vel havde jeg faaet fra Hamborg Neckers³²⁾; men den var saa skjønt indbunden, at jeg næsten ei gad bruge den, saa det andet Exemplar kand nu være til Slid. Tots Memoires²⁴⁾ har jeg og faaet derfra, som jeg vil blot sige Dem.

Badens Danske Grammatica³³⁾ har Forfatteren selv sendt mig. Arbeidet er got. Rothes³⁴⁾ og Abildgaard³⁵⁾ og Riegels³⁶⁾ maa beholde for mig Deres Sager. [De følgende linjer handler om betaling af regninger]

Fra Auktioner i Hamborg har jeg ellers af og til faaet adskiligt, og faaet det for meget got Kiøb, saa at mit Bibliothek i sær i den Theologiske Classe, eller rettere Phil. Sacra, og i Henseende til Hist. Eccl. har vundet. Havde jeg nu kun disse Recruiter indført i Deres saa deilige skrevne Catalogus! Jeg maae dog tvinge mig selv til dette Arbeide.

Naar De har Leilighed, ville De til Hr. Marskalk Bülow, Kammerherre Suhm (som for Herverar Saga³⁷⁾ maae takkes) og Geheimeraderne Luxdorph og Holmskiold³⁸⁾ sige ret mange Helsener. Ligesaa mange har jeg til Dem fra min Kone og mine Sømner. Lev vel. Maatte jeg dog snart see Dem paa Veien!

Aarhus d. 11 Jul. 1785.

Elsk altid Deres sande Ven

O. Høegh-Guldberg.

[Bemærkninger om trykningen af O. H-Gs bog.] — — Men hvorledes skal jeg takke Dem for min fuldfærdige Catalogus, saa skjøn og ordentligen skreven? De ønsker saa venskabeligen, at jeg der-

med maa være fornøiet, og hvor kunne jeg andet? Thi i Henseende til en og anden Bogs Forflytning fra een Classe til en anden, saa veed De, Kiere Hr Professor, at derom er og bliver aldrig Eenighed imellem de Lærde. Nu gaaer jeg selv Classerne efterhaanden igiennem egentlig for at tegne de Nye til som jeg siden fra Hamborg har faaet: og da ved samme Leilighed er det mig let at flytte, hvad jeg vil have flyttet, siden Hoved-Ordenen er god, og alt for mig saare bequem indrettet.

De veed, at jeg har Apollodori Bibliotheca udgiven af H e i n e³⁹⁾: her fattes jeg af Noterne i Parte Prima net op det allerførste Ark. Kunde De, Kiere Ven, da Bogen er nye, skaffe mig dette, skede mig en kier Ticneste. Dersom De ellers havde noget at sende mig, kunde det nu og skee ved Hr H o r n. Hvad nyt, jeg ellers herefter ved Dem faaer fra Bogladen, er De saa god at sende mig indbundet.

Vore Critici i Kiøbenhavn ere bidske og tøilesløse⁴⁰⁾; maaske det er den sande Critiks Egenskaber. — Hav den Godhed paa de sædvanlige Steder at forsikre min Ærbødighed og Selv at troe, at jeg er med en Vens Hierte

Aarhus d. 9 Aug. 1785.

Deres oprigtige Tiener

O. Hæegh-Guldberg.

[Dette brev indledes med en drøftelse af, hvordan den økonomiske side af udgivelsen af O. H-Gs bog skal ordnes: om Stein skal have noget visst af fortjenesten, eller bare trykkerløn] — — At De melder mig Folkes Domme om Værket og sender mig Recensionerne strax etc., derom tvivler jeg ikke.

Men nu de Exemplarer, der skal uddeles, derom tænker jeg i Almindelighed at ville saaledes forholde mig:

at saalænge min Ven mærker, at man ikke udgiver mig aabenbare for Forfatter, bliver, saa at sige, ingen Exemplarer skiaenket bort. Men naar man almindelig gjør mig til Forfatter, da først vil jeg give de faa bort, jeg dertil har bestemt. Saalænge beholder min Ven dem indbundne hos sig. Det er da et underrettende Brev fra Dem, som eene skal bestemme, naar Tiden er. Dog bliver herfra en liden Undtagelse; og det er denne: at til H. K. H. Arveprintsen overleverer min Ven tre Exemplarer paa Median-Papiir et Par Dage efter Høisammes Geburtsdag, og derfor udbeder sig en audience. Jeg skal selv i Forveien melde Dem; men De tale kun til Marskalken om Audiencen, og ellers om intet. Endvidere ville De paa Postpapiir overlevere til Kammerherre Suhm, Biskop

Balle⁴¹⁾, Professor Moldenhauer⁴²⁾, Justitsraad Malling paa Slottet til hver sit; men tillige fra mig bede inderlig, at De [!] ikke vil nævne Forfatteren. Dersom De troer, at vi og kand troe Geheimeraad Luxdorff og Holmskiold: saa undte jeg og strax hver af dem eet Exemplar. Men nu veed jeg og, at Marskalk Bülow ville finde sig særdeles flatteret, dersom han maatte være med i denne Hemmelighed; jeg troer og, at jeg tør, naar De siger ham, at han alleene paa Slottet har faaet og at jeg beder ham om Taushed, samt at et Exemplar siden efter er bestemt for H. K. H. Kronprintsens Bibliothek.

Videre tør jeg i Førstningen ikke gaae. Men derfor trænger jeg ogsaa til et Brev fra min Ven, paa det jeg kand, naar De mærker, at man i Almindelighed gjør mig til Forfatter, strax skrive Dem om Bestemmelsen af de øvrige 5 Exempl. paa Postpapir. Jeg troer og, at Forsigtighed kunde fordre, endnu at lade to Exempl. paa Median-Papir indbinde. See her nok for min Ven, og De gjør det dog alt saa gierne. Herren bevare Dem. Elsk altid Deres gode Ven

Aarhus d. 4de Oct. 1785.

O. Høegh-Guldberg.

Høiædle Hr Professor

Allerhøiestærede Ven

Jeg skriver Deres Velbhed i Dag kun kort og blot for at sige Dem, at jeg har faaet Deres sidste to Breve, og at jeg takker Dem for al den kiere Omhu, som De har for alt, hvad mig angaaer. Saa meget som jeg ynder Deres diplomatiske Arbeide, saa lidet kand jeg faae min Siel til at finde Smag i den Reise, som De nu agter at gjøre⁴³⁾: De agter at gjøre, som er min Ven, som har den Alder, som har det Haab; et Haab, der Dag fra Dag kunde komme til Opfyldelse og da fordrede Deres Nærværelse. Troe mig, at disse Grunde ere vigtige; men paa den anden Side maaskee det giver Dem en Anseelse, at De reiser: Folk tænker visselig saa; og saa maae De reise, helst saa vidt som De nu dermed er kommen, dog bliver altid mit Raad NB. i Deres Alder og med Deres Haab a) at være kun høist et Aar borte, b) at forsikre sig endnu nøiere Archivet, om De paa nogen Maade kand, inden De forlader Byen. NB. Disse to Ting ere meget vigtige.

Nu andet, og hvad meget mindre er. Martfeldts smukke Memorial⁴⁴⁾ har jeg læst, og det med Forbauselse: Forsvarsskriftet for Callisen⁴⁵⁾ har jeg læst, og det med den største Høiagtelse: Det er vel, klogt og ædelt skrevet: kort sagt det gjør i alt sin Forfatter Ære.

Stein, vores Stein, faaer vi endnu at lade et lidet somme sig. En anden Gang gaae vi anderledes til værks. Imidlertid var jeg dog nysgierrig for at vide, om Skriftet saa lidet gaaer af. Gjør mig den Tieneste at see til, om De herom paa nogen Maade kunne vorde med Vished underrettet.

Angaaende et Exemplar til Prof. Hwid⁴⁶⁾ maae vi sige: les beaux esprits se rencontrent. Ogsaa haaber jeg, at Prof. Hornemann⁴⁷⁾ og M. Birk⁴⁸⁾ med min Svoger og Broder⁴⁹⁾ have hver faaet et. Behag, Kiere Ven, herom at nævne mig et Ord.

Tak for hver Efterretning, som De giver mig om denne liden Bog. Amberg⁵⁰⁾ Oversættelse ville jeg gierne være fri for: at læses af Tysken hører ikke til min Smag; men De skal, Kiere Ven, dog ikke hindre. I Fortrolighed vil jeg gerne sige Dem, at en berømt Mand i Tydskland har skrevet mig, og begiert Selv at maae oversætte den: dertil maae og vil jeg selv bidrage. Lad saa den anden blive til hvad den kand⁵¹⁾.

Rhode⁵²⁾ har jeg nu skrevet at modtage hos Dem, min Ven, de Exemplarer, som ligge Dem paa Halsen, og at sende mig dem. De er da saa god, NB. efter mit Brev, at udlevere dem.

Men endnu een Sag. Have vi to Regninger sammen? For alting send mig dem: og tillige min Boglade-Regning. Glem ikke dette. Nu ikke et Ord meere uden de bedste Ønsker — — —

Aarhus d. 20 Dec. 1785.

Velbyrdige Hr Professor

Allerhøistærede Hr Geheime-Archivarius,

Med den Deeltagelse, som mit Hierte altid har inderlig følt for alt det, der angik Deres Velbyrdighed, modtog jeg Deres Brev, læste Deres Skiebne, giennemgik jeg Deres Efterretninger om os for Engellænderne⁵³⁾, og annammede jeg af Deres kiere Haand den rare Gave af Keiserindens Romerske Mønter ved den lærde, nu døde King⁵⁴⁾. For Bøgerne, og Brevet takker jeg Dem nu med al den Ømhed, De bør vente fra en gammel Ven.

Mit høieste Bifald har De, fordi De havde Mod og beholdte Hierte til at blive Deres Pligt troe imod Fædrenelandet og vor ypperlige Kronprints, der ikke alleene blev i Nødens Tid Deres Beskytter, men og lod Dem reise, og nu ved Hiemkomsten har opfyldt sin kongelige Faders Dem givne Løfte⁵⁵⁾, Deres Ære, høistærede, har De haandhævet; og min med, og den Mands med, som ved mig troede Dem, tog Dem af min Haand, og saa ærligen, saa ædel indtil Enden har beskyttet Dem, og, jeg er vis paa, vil (thi jeg kender og har erfaret Manden) fremdeles holde sin Haand over Dem. Sandt!

jeg begriber, at for Deres Alder, Deres Kundskaber og med den Lykke, som Deres Engelske Venner havde kunnet skaffe Dem, ere 500 rdr nu kun lidet; men De [!] ere da noget, og Embedet er Dem værdigt, og Grundvolden er vel lagt, at efter Tid og forekommende Leilighed noget Tillæg, nogen Forbedring kand skee; hvilket jeg er vis paa, at vor saa retskafne Hr Geheimeraad Bülow vil have Øine til, og gribe Anledning til, naar han finder den. Erfaring har lært mig, at Hoved-Sagen hos os er altid at sette en brav Mand først i Embede; siden gaaer det, naar denne hielper ved Prøver paa sin Duelighed selv til, langt lettere, efterhaanden at gjøre hans Kaar bedre. De ville kun, Agtværdigste Hr Professor, blive ved (som De saa ærligen plejer) at være Hr Hofmarskalken hengiven, og i Deres Videnskaber lade Fædrenelandet nyde Dem og see Dem: saa kand De, troe mig, kun roligen overvinde disse første Vanskeligheder, og med fuld Tillid opbie de Tider og Leiligheder, hvoraf vi dog alle henge aldeles.

En lærd Tidendes ubesindige Recension⁵⁶⁾, hvor ikke er agtet paa et lidet Skrifts væsentlige Bestemmelse, maae dog ikke et Øieblik enten ærgre eller afskrække Dem. Ogsaa mig have de Smørere i forrige Dage, ei vel, ofte behandlet: men disse usle Dommere ansaae jeg ikke uden med Foragt, og derfor blev ligefuldt ved at skrive, saalænge jeg kunne dertil have Tid, Lyst og Alder. De, Høistærede, maatte derfor dog ingenlunde holde Deres Reisebeskrivelse tilbage om Scotland, hvor De vist har seet vel, og seet nøie, og naar De da dømmer efter rigtig Vægt og paa rette data og sande facta, maae ikke alleene Deres Reisebeskrivelse blive indtagende og lærerig, men disse Dommere finde og der for sig, hvad De [!] ei veed, og ei kand uden skiævt dadle, om De [!] finde Kløe til at dadle. Jeg ønsker en saadan Beskrivelse; og jeg er vis paa, at Hans Exc. Geheimeraadten attraaer den med mig. Over Engelland troer jeg vist, at D. V. ville i det Literariske Fag kunne sige noget sær got og nøie mærket; og naar De da gjøre sig til en Lov at fortælle net op Deres Syn, Deres Iagttagelser, Deres Erfaringer, uden at indblande nogen Dom, nogen Sammenligning, saa er Leilighed afskaaren for vore Anglomaner enten at rase mod Dem, eller styrke sig selv i Anglomanie.

Nu er jeg ellers vis paa, at min vittige Hr Professor har paa denne sin lange Reise samlet sig nok, ja nok i høi Grad af vigtige, ærlige, for os, for Verden, for Historien betydelige Acter, Documenter, Underretninger. At give dem ud, og ud med Bemærkninger Alphabetvis; de vigtigste først eller i Spidsen, vel fordeelte med andre, er et Arbeide, der er at tænke paa, og som De saa skiønt veed at gjøre. Ved sligt vil De give Sig Agt, skaffe sig Vægt ved os, og lette for Deres ædelmodige Velynder, hvad han ville og ønsker

for Dem. De seer, Høistærede, at jeg skriver Dem, som jeg i hine Dage taledede med Dem; thi jeg elsker og agter Dem som da. Og vist er det, at saae jeg Dem, hørde De endnu meere, og blev tilskyndet stærkere. Og hvorfor kunne jeg ikke see Dem? Fra Kiøbenhavn til Kallundborg ere kun 13 Mile. Overfarten, naar De indtræffer en Mandag eller Torsdag Aften til denne Bye, er snart giort; og saa er De nu 8 Dage hos mig, og snart igien kand være tilbage. Jeg tør sige, at vor gode Hr Geheimeraad vil styrke Dem dertil, og skaffe Dem let Tilladelse. Vi skulle da gjøre lærde Planer, og snakke om Snoro, hvis Begravelse ville have martret mig, ligesaa meget som det nu glæder mig, at han skal leve, og Sverre og Hakon see Lyset⁵⁷). Endnu er Vei og Veir got; og en Pebersvend kand snart gjøre sig reiseferdig. Jeg synes virkelig, at De vil komme og derfor ender jeg nu, bedende Dem at bringe til Hans Excellence min allerkiærligste Helsen, og selv at troe, at jeg er med den sandeste Hengivenhed — — —

Aarhus d. 9 Sept. 1791.

Høiædle Hr Professor
og Geheime-Archivarius!

Med en sand Erkiendtlighed modtog jeg med den agende Post den smukke og livfulde Homer, hvori denne store Poets Aand har et saare sieldent Udtryk af dyb Plan og viid og lang Udsigt; kun eet vilde jeg ikke: Henrykkelsen er for stor for en Poet saa let, saa fuld af Natur, saa overvættes rig. See der, Kiereste Hr Professor, baade min Taksigelse og min Bedømmelse.

Nu de i Irland fundne Mønter. De ere just derfor mig alle kiære; vare og derfor alle rare. Men da Deres Velbhd veed, at Møntesamling var engang i endeel Aar min Orm; og maaskee endnu erindrers sig, hvorfor den Lyst tre Aar, førend jeg forlod Kiøbenhavn, forlod mig: saa blev denne Samling ikke liden⁵⁸), som det gierne gaaer med alle Samlere, hvorover jeg vist nok allerede eiede de fleste af de velbevarede Mønter, som jeg nu skylder Deres Godhed; men dog ikke den ægte Brittiske; ikke de to Galliske; ikke den eene af Carausii⁵⁹). Min Tak er derfor stor for denne Berigelse, som nu og ligger som et Minde af Deres Godhed. Stedet af Cæsar er ved den Brittiske artig oplyst, og den sande Læsemaade stadfæstet.

De Combe over de Hunterske Græske Byers Mønter eier jeg ikke, kiender ei heller; ville dog nok eie; men ikke, Kiereste Hr Professor, paa nogen Maade Deres Exemplar; ville De tvertimod skaffe mig samme fra Engelland, var det en kier Tieneste; thi naar jeg engang seer Tid, er det i visse Maader Pligt at bringe mine

Græske Mønter i Orden, og over den og giøre en Catalogus; og da kunde de Combe komme mig til Hielp.

Det er mig saare kiert, at Deres Velbhd vil give os sin Scotske Reise. Jeg er vis paa, at den bliver nøiagtig og lærende i sær over det Fag, som var Deres Øiemed; og da dette ikke har været andre Reisendes, saa bliver De her nye, og har en Fortieneste, som er Deres; hvilket just De vist i Udarbeidelsen vil have aldeles for Øine. Alt andet, som De vist har erfaret og nøiagtig optegnet, blive da en Tilgift, en Prydelse, et Kit. Saa ere mine Tanker; og jeg er hvis[!] paa, at de og ere Deres egne.

Den Materie, som De til Videnskabernes Selskab har valgt, angaaende Irland⁶¹⁾, kand aldrig være bedre; og vel udført, Dem og Selskabet meere værdigt. Min kiere Hr Geheime-Archivarius vil komme til at stige høit op, for at legge Grunden vel. Phoenicer og Carthaginenser have vist kiendt denne Øe, handlet længe derpaa, end og bygget der, have endnu Levninger der efterladte, brugt Irland maaske til en entrepôt i flere Aarhundere, ladet efter sig stærke Spor af det Puniske Sprog, saa stærke, at man endog ikke aldeles uhældig har forklaret af det gamle Irske de Puniske Scener i Plauti Poenus⁶²⁾: derfra kommer vel og den gamle Samfund imellem Spanien og Irland, som og er gode Tegn til. Nu Scoterne, der uden Tvivl ere fra Irland, og den Digter-Aand, der saa udmærkede sig ved disse. Nu den tidlige Christendom, og alt hvad D. V. veed endog bedre end jeg. Dette alt vel samlet, vel sammenbundet, og af det alt ei meere og andet sluttet, end hvad netop flyder af hver Præmiss, vil giøre et saare artig, og Dem anstændigt Heelt. Jeg ønsker al Lykke dertil; og vil inderlig glæde mig endog ved den allerstørste. — — —

Aarhus d. 14 Febr. 1792.

Høiædle Hr Justitsraad

Kiere og Ærede Ven,

De Ønsker, som Deres Velbhd atter til min Første Sept.⁶³⁾ har villet fornye, ere saa oprigtige, som De, jeg inderlig i de nu mange Aar elsker og ærer, uafsladelig har viist mig Prøver paa. Stedse skylder jeg Dem derfor den ømmeste Taknemmelighed og den inderligste Deeltagelse i alt, hvad Dem og Deres værdige Frue angaaer: maatte mit Hiertes Attraae for Dem Begge og Deres opnaaes, o hvor skulle De da stedse leve lykkelig! Saaledes er De kiere Ven, sindet mod mig, og jeg mod Dem; og dette er begge vores Glæde. Men Deres Hierte maae dog endelig hvert Aar efterlade hos mig et Mærke paa Deres Kierlighed. Jeg blues derved, der ei

kand giøre Giengield, og dette Aar endnu allermeest, da Gaven er i samme Grad rar, som Erasmus Rotterodamus er og maae være mig dyrebar, som nu henger hos mig med Originalstykker af Luther, Melanchton og Churfyrst Johan Friderich. I Sandhed, Ven, De er Ven, men for ædelmodig Ven. Lad mig da nu i denne stedse store Mand hver Dag erindre mig min uforglemmelige Thorkelin; og om vi oplever med hinanden flere Aar-Skifter, og Deres Hierte vil tvinge Dem, o Elskede Ven, lad der en liden Bog med Deres kiere Navn eene sige mig, at De har mig kier. Dette være nu vor faste Aftale! Min Kone har givet mig sin venlige Helsen for Dem, og jeg Dem min for Deres ædle Frue, da jeg er med Hiertets Hengivenhed — — —

Aarhus d. 6 Sept 1799.

[Brevet indledes med en tak for den sædvanlige nytaarshilsen]

Af Aviserne har jeg allerede seet, at min Ven er med i den Commission, som Kongen har sat til Kundskabs Fremme i Island. Vor Tids Omskabelses Lyst kiendes i alle Lande, og hører til vor Leve-Alders særegne Mærker; den vil, hvor den kand komme til, yttre sig allevegne, og vil holde ved saalænge, indtil haandgribelig Skade allevegne standser samme, og dette at haandhæve og hielpe det Gamle bliver igen Nytt, og det Modsatte gammelt. Hvad nu min Ven i Commissionen for Deres Fødeland angaaer, som De baade kiender og ynder, da er jeg vis paa, at De giør hvad jeg i lige Tilfælde vilde, istemmer med de øvrige Medlemmer, om De saa finder at burde; men ellers udarbejder med Flid og stærke Grunde uden Sky Deres eget Votum. Saa skylder De Kongen, Landet og Deres eget [!] Samvittighed; og vi see jo, kiere Ven, Prøver nok paa, at Regieringen baade vil det Rette, og hører derefter. De har nu Leilighed, opfordret at tiene Island, og De baade kand og vil, og det glæder mig. — — —

Aarhus d. 17 Jan. 1800.

Høiædle Hr Justitsraad,

Elskelige Ven,

Deres Høiædelheds Ønsker til min 1 Sept. ere saa fra Hiertet, at om de end ikke vare beseglede med den smukke Persius⁶⁴), der nu hos de flere, som bevidne vort Venskab, erindrer mig stedse om Deres faste Kierlighed, ville dog min Siel aldrig kunne tvivle om Deres mig yderst visse Hengivenhed. Tak, ædle Ven, for dette Hierte og denne Fasthed: vi vil dermed leve og døe.

De ynder Hr. Raadmand Stadfeldt⁶⁵): og jeg ynder ham vist og. Selv har jeg raadet ham at see denne Værdighed erkiendt af Cancelliet; men seer nu af min Høistæredes Brev, at dette er umueligt. Hvad De da ønsker for denne Agtbare Mand, skal vist nok blive min Bestræbelse: om denne nu kand have Virkning, vil Prøven vise; thi tilforn i lang Tid har man været saare uvillig til disse Naadesbeviisninger; og endnu maatte jeg vide, om han vil finde sig i at betale Bestallingen: derom ville min Ven unde mig et Par Ord; jeg beder Dem derom, siden en Forespørgsel fra Dem tynger mindre, end om den heri kom fra mig⁶⁶).

Alt hvad jeg da deri kand udrette, skal med inderlig Fornøielse skee, ogsaa fordi D. H. saa ønsker, som er mig saa kier, og af hvem jeg er — — —

Aarhus d. 22 Sept. 1801.

[Brevet indledes med en tak for fødselsdagshilsnen]

— — Var det ikke, Ægte Ven, at jeg indseer, at Deres Hierte berøver Deres Bibliothek aarlig udmærkede Stykker for at berige mit, og at jeg næsten med Blusel skuer nu denne Rigdom: saa vilde jeg næsten halv stolt ansee denne Rigdom, og om jeg havde lært at prale, da kunde jeg fremvise denne Samling, som sand Sielendhed. Saadan er nu og denne Gave af min Ven; dette Corpus Poet. Christ. Fabricii⁶⁷), jeg nu allerførst seer; en Udgave gjort med al den Flid, Tiden da tillod, og med bedre Anmærkninger, end jeg torde vente, forsynet paa nogle Steder ikke lette, som min Nysgierighed vilde strax have efterseet; og desuden en Samling, der indeholder Stykker, jeg aldrig læste, og ikke har truffet. Tak, Allerhøistærede, for dette kiere Corpus; gientagen Tak for hver Bog, De har villet have hos mig; ere de nu min Ejendom, saa er det og Deres Medejendom; thi hver og een bliver, saalænge jeg her skal være, min ærlige Thorkelins Minde, kierlige Minde, og kan jeg, skal den blive samlet.

Endnu er jeg dette Aar i Aarhus^{67 a}), fordi vi i Junio ventede hertil det Kronprintslige Herskab, og om et Par Uger H. K. H. Arveprintsen med sine Herrer Sønner. Endnu i denne høie Alder vedholde ved Guds Naade for mig Siels og Legems Kræfter, og for min noget yngre Kone Helbred, skjønt svagt og vaklende. — — —

Aarhus d. 9 Sept. 1803.

[Brevet begynder med ønsker om glædeligt nytår og tak for Thorkelins nytårshilsen]

Tak da, Ædle Ven, for et kiert Brev; tak for den mig givne Efterretning om Deres forvovne Arbeide at torde binde an med det saa kiæmpagtige Værk Vitæ sanctorum⁶⁸). Vist nok har paa Sorøe, hvor dette var, nogle Biographier deraf lært mig, at der var for Kirke- og Statshistorien en rig Høst at gjøre; men Mod havde jeg endog om jeg givet havt Tid, da ikke engang til at angribe hele Værket. Nu i min Alder læser jeg blot for at moere mig; af Nyere helst Reiser, af andet helst og meest de Gamle. — — —

Aarhus d. 13 Jan. 1804.

Høiædle Hr Justitsraad Thorkelin,
Gamle trofaste Ven,

Den 18de Aug. forlod jeg Aarhus med alle, for at ende mine Dage under Guds Villie paa Hald⁶⁹). I fulde 6 Uger har mit Bibliotheks Ordning holdt, ja daglig trettet mig: i al den Tid hvilede Pennen, og hartad alle Breve laae ubesvarte. Nu først, da Forstyrrelsen har ophørt hos mig, kand jeg med Tilfredshed opfylde sød Pligt, undskyldte en vis uartig, men aftvungen Taushed, hierteligen takke Deres Høiædelhed for Deres kierlige Brev, saa ønskefuldt for en bedaget Ven, og allerskyldigst bevidne Dem min sande Erkiendtlighed for det nye Mindesmærke, som De har sat vort gamle Venskab i mit Bibliothek. Hvert Ord i Deres kiere Brev, Dyrebare Ven, har det aldrig svigtende Venskab skrevet; Tid og Fraværelse er her uden Virkning: Deres Hierte henger efter mig, og mit Hierte har for Deres Trofasthed og ædle Sindelav og usvækkede Erindring den føleligste Høiagtelse: Deres Ønsker for mig ere ei Pennens, men Sielens; og mine for Dem, Elskede Ven, have hos mig samme levende Kilde. Gud velsigne Dem, Deres kiere Frue og Børn med Helbred, Liv og al Lyksalighed. Opfyldelsen heraf bliver mig altid den sande Glæde.

Saa har nu, gavmilde Ven, Deres Kierlighed atter sat hos mig ved Siden paa de mange andre, som nu ved Bibliothekets Mønstring saa ofte, saa rørende mødte mig, det prægtige Værk over Frankrigs vist gyldne Alder, som gav dette Rige den Overmagt, det da allerede misbrugte, og uden hvilken den gyselige Overvælde, som nu trykker dette Land og Europa, hverken bestod, heller var bleven til. Men, alt for taknemmelige Ven, Deres Kierlighed har ingen Grændse og bliver Dem kostbar: jeg veed, at den 1ste Sept. skal udmærkes; o maatte dog noget lidet, noget ukosteligt, da betegne mig en Vens

faste Minde om et nyt Aar for en Ven! Lad mig heri bønføres, heri overtale! — — —

[I det efterfølgende opfordres Thorkelin atter til at komme over til Hald paa et besøg. Derefter følger de sædvanlige hilsner]

Hald d. 4 Oct. 1804.

[Der takkes for Thorkelins lykønskninger til O. H-Gs fødselsdag]

— — Ogsaa til denne 1. Sept. skal Deres ædle Hierte ville have et Minde i mit Bibliothek; et dagligt Mærke for mit til min Vens saa mange Kierligheds Tegn daglig vandrende Øie. Allerede har jeg læst *Z a h n s*⁷⁰⁾ vist lærde Fortale, og fundet samme endog for mig i ret Meget underrettende. Denne Udgave har vist stor Værd og gjør dog ikke *F. J u n i i* og *S t j e r n h j e l m s*⁷¹⁾ overflødige. *U l f i l a s* og *I h r e*⁷²⁾ med de andre over Ulfilas moerer mig ofte, og viser mig tydeligt nok, at Nordens Beboere og det hele Nordlige Tysklands Syd paa til Donau vare i hine gamle Dage udaf een Hovedstamme. Hver Gang nu, Gamle Ven, visse behagelige Undersøgelser skee, saa er Deres Ulfilas med, og De og Deres Sprogkundskab ønskes ved min Forskning. Denne Nydelse bliver os vel neppe til Deel; men vi vil elske hinanden, og trøste os ved, at vi vide, hvor vi evig samles. — — —

Hald d. 29 Sept. 1806.

Allerhøistærede Ven,

De maae falde i Forundring over min Taushed; men jeg er nu paa 6te Maaned svag af Alderdom og tilstød. Min Kone døde for mig den mærkelige 5te Sept.⁷³⁾ Jeg tilbringer den meeste Tid i Sengen. De matte Hænder taale ei Pennen, derfor har jeg maattet lade min Vens Ærede ubesvaret, hvis haarde Skiebne gaaer mig til Hiertet. Vi have elsket hinanden. Lader os blive ved, snart samles vi.

Hald d. 5 Jan. 1808.

O. Høegh-Guldberg

[Hertil er føjet med Thorkelins haand:]

Denne ægte danske Mand, denne min ævig uforglemmelige Velgiører forlod Verden den 7de Februarii 1808 til Fædrelandets og min ubødelige Sorg.

G. Thorkelin.

Noter.

1. Hist. Tidsskr. 4, I 128.
2. J. Hoffmeyer, Blade af Aarhus Bys Historie I 1 461.
3. Hist. Tidsskr. 4, I 130.
4. Hist. Tidsskr. IV 355.
5. Breve til A. G. Carstens, Hist. Tidsskr. IV, 321 ff., til Oluf Worm, Horsens Skoles Progr. 1844, 13 ff., til Johan von Bülow, Hist. Tidsskr. 4, I 125 ff.
6. Breve til Thorkelin nr. 270 ff.
7. Tids-Bestemmelse for det Nye Testamentes Bøger, med adskillige didhen hørende Anmærkninger, Kbh. 1785.
8. Brevet til Bülow, Hist. Tidsskr. 4, IV 130.
9. Poul Olsen Berg, Bogbinder i Kbhvn. (Borgersk. 4. 8. 1760).
10. Lucie Emmerentze Nørlem, 1738—1807.
11. I. C. Malling, 1749—1806, der fulgte efter Ove Høegh-Guldberg som Kabinetsssekretær hos arveprinsen.
12. Rimeligvis Francesco Bianchini, der er forfatter af talrige afhandlinger og publikationer om italiensk arkæologi, omved 1700—30.
13. Peder Vogelius, 1741—87, sognepræst til Helligaands sogn i Kbh., gift med Helvig Høegh.
14. Det skal have bestaaet af henved 40 000 bind, Chr. H-G, Et Par Ord om Ove Høegh-Guldberg, Odense 1841, 22.
15. Friderich, f. 1771, Jørgen, f. 1773, Peder, f. 1776, Christian, f. 1777, og Julius, f. 1779.
16. Rimeligvis Magnus Frederik Horn, 1753—1842, cand. theol. 1776, kapellan, senere sognepræst for Hospitals sogn i Horsens.
17. Rimeligvis Frederik Nislev, 1753—1801, cand. philol. 1781, senere sognepræst til Agerskov sogn i Ribe stift.
- 17 a. I den talrige række skrifter, der fulgte efter udg. af Voltaires erindringer, synes der ikke at være noget af dette navn.
- 17 b. Gemälde von England vom Jahr 1780, fortgesetzt von dem Herausgeber bis zum Jahr 1783. Aus dem Franz. 1784, 8vo.
18. Dette værk er det ikke lykkedes udgiveren at finde. Bibl. Nationale i Paris synes ikke at kende noget værk af dette navn. Skulde det mon dreje sig om et haandskrift?
19. Will. Coxe, Travels into Poland, Russia, Sweden, and Denmark, I-II, 4to, London 1784.
20. Friedr. Buchwald, Udtog af en Reisendes Dagbog i Mecklenborg, Pommern, Brandenburg og Holsten, Kbh. 1784.
21. Kirkehistorikeren Ludvig Harboe, 1709—83. Han havde sammen med Ove Høegh-Guldberg udarbejdet salmebogen af 1778.
22. August Friderich Stein, bogtrykker i Kbhvn. (Borgersk. 6. 10. 1779).
23. Jacobus Golius, Lexicon Arabico-Latinum, Leyden 1653.
24. Antagelig Mémoires du Baron de Tott sur les turcs et les Tartares Amsterdam 1785.
25. Nic. Staphorst, Historia Ecclesiae Hamburgensis Diplomatica, I-V, Hamb. 1723—29.
26. Dette skrift er det ikke lykkedes udg. at opspore.
27. Kgl. konfessionarius Chr. Bastholm udgav 1785 sit Forsøg til en forbedret Plan i den udvortes Gudstjeneste. Dette skrift gav anledning til en lang polemik, se Erslews Forfatter Lexicon I 78.

28. Pennefejden 1771 begyndte allerede 1770 med Philopatris trede Anmærkninger (skrevet af Jacob Chr. Bie). Herpaa fulgte en meget livlig pjecestrid, hvori bl. a. Ove Høegh-Guldberg, Hans de Hofman, Chr. Martfeldt og Thura deltog. Alle stridsskrifterne er opregnede i Bibl. Dan. I 1056 f.

29. Diplomatarium Arna-Magnæanum, I—II, Kbh. 1786.

30. Dette værk synes aldrig at være kommet.

31. Antagelig geheimeraad Bolle Luxdorph, Johan von Bülow og historikeren, kammerherre P. F. Suhm, som Ove Høegh-Guldberg gang paa gang beder Thorkelin hilse.

32. Maaske et af de talrige værker om økonomiske og politiske emner, den berømte franske finansmand Jacques Necker i disse aar udgav.

33. Jakob Baden, Forelæsninger over det danske Sprog eller ræsonneret dansk Grammatik, Kbh. 1785.

34. Tyge J. Rothe havde i de foregaaende aar udgivet et stort værk Kristendommens Virkning paa Folkenes Tilstand i Europa, I—V, 1774—83, og en retshistorisk undersøgelse Nordens Statsforfatning før og i Lenstiden I—II, 1781—82.

35. Formodentlig Peter Chr. Abildgaard, 1740—1801, den danske dyrlægekunsts fader, der i disse aar udgav og oversatte forskellige værker om husdyrs røgt o. l.

36. Historikeren N. D. Riegels, 1755—1802.

37. Herverarsaga, ed. Steph. Bjørnonis, Kbh. 1785.

38. Johan Theodor Holmskiold, 1731—93, enkedronning Juliane Maries hofchef.

39. Chr. G. Heyne, Apollodori Atheniensis Bibliothecae Libri, Göttingen 1782.

40. Ove Høegh-Guldbergs Tidsbestemmelse var blevet anonymt anmeldt i Danmarks litt. Program IV 179.

41. Den berømte lærebogsforfatter Nic. Edinger Balle, 1744—1816.

42. Daniel Gotthilf Moldenhawer, 1753—1823, professor theol. ved Kbhvns univ.

43. Næmlig til England og Irland. Som det vil fremgaa af det følgende, kom rejsen ogsaa istand.

44. Chr. Martfeldt, Gjenpart af en allerunderdan. Promemoria til H K H Kronprintsen, den danske Kornhandel angaaende, d. 30 Oct. sidstleden, Kbh. 1785.

45. Antagelig P. C. Abildgaards artikel i Kbhvns Lærde Efterretninger 1785, der udkom som særtryk under titlen »De Hrr. Martini og Riegelsens imod Hr. Professor Callisen udgivne Charteker — —«. Om hele denne fejde, der opstod ved Chirurgisk Akademis oprettelse, se G. Norrie, Chirurg. Acad. Hist. 174 ff. De fra denne strid stammende smaaskrifter findes opregnet i Ehrencron-Müllers Forfatterlex. V 327.

46. Andreas Chr. Hviid, 1749—88, professor theol. ved Kbhvns univ.

47. Claus Frees Hornemann, 1751—1830, professor theol. ved Kbhvns univ.

48. Andreas Birch, 1758—1829, mag., senere dr. theol. og titulærprofessor, d. som biskop i Aarhus.

49. Enten prof. Niels Høegh i Norge, 1734—1806, eller provst H. J. C. Høegh i Gentofte, 1738—1805, (Persh. Tidsskr. 7, IV 66 f.).

50. Enten Hans Chr. Amberg, 1749—1815, udgiver af en tysk-dansk og dansk-tysk ordbog, eller hans bror Herman, 1754—1837, senere rektor i Christianssand.

51. Hvem denne mand var, vides ikke, Der synes imidlertid ikke at være kommet noget ud af det.

52. Henr. Rhode, assistent ved det Islandske pakhuskontor (Hist. Tidsskr. 4 I 197).

53. Sketch of the Character of his royal Highness the Prince of Denmark, London 1791.

54. Sikkert John Glen King, Nummi Familiarum et Imperatorum Romanum, London (?) 1787 (?). King, der var D. D., var præst ved det engelske faktori i Petrograd og blev udnævnt til »medaillist« hos kejserinden. (John Nichols, Literaty Anecdotes III, London 1812, 623, note og W. T. Lowndes, The Bibliographers Manual of Engl. Lit. III 1072).

55. Thorkelin blev 11. Jan. 1792 udnævnt til geheimearkivar.

56. Om recensionerne af Thorkelins engelske pjece se Erslews Forf. Lex. III 351.

57. Som saa mange andre af Thorkelins planer blev heller ikke disse realiserede.

58. Samstemmende oplysninger giver Chr. Høegh-Guldberg i sit førnævnte skrift Et Par Ord s. 22. I 1898 tilbød en trafikass. A. S. Møller i Aarhus Den kgl. Mønt- og Medaillesamling en samling paa omved 300 stkk., hvoraf omved 30 var græske eller andre ikke-romerske, resten romerske. Samlingen, der angaves at have tilhørt Ove Høegh-Guldberg og senere hans sønnesønssøn, dr. Høegh-Guldberg i Aarhus, viste sig næsten udelukkende at bestaa af værdiløse eller falske mønter. Den blev efter Møntsamlingens afslag solgt til udlandet. Om dette har været hele Ove Høegh-Guldbergs møntsamling, ved vi naturligvis ikke. Om hans interesse for mønter vidner ogsaa talrige bemærkninger i de føromtalte breve til Johan von Bülow.

59. Carausius var Augustus i Britannien 286 (ell. 87)—293.

60. C. Combe, Nummorum veterum populorum et urbium, qui in museo Gulielmi Hunter asservantur, London 1782.

61. Beviis, at de Irske, ved Ostmannernes Ankomst til Irland i det 8de Aarhundrede, fortjene en udmærket Rang blandt de meest oplyste Folk i Europa paa de Tider, i Kgl. Vid. Selsk. Skrifter, 2, IV 550 ff.

62. Plautus, Poenulus, 5te akt.

63. Ove Høeghs-Guldbergs fødselsdag.

64. Den romerske satiredigter Aulus Persius Flaccus, af hvis værker der netop i disse aar kom forskellige udgaver.

65. Snæbiørn Asgeyrson Stadfeldt, 1753—1840, raadmand, senere borgmester i Randers. 1801 var han blevet dr. jur. i Göttingen og ønskede saa at blive justitsraad.

66. Tilføjelse i marginen med Thorkelins haand: Besvaret den 3 Octobr. — I Ove Høegh-Guldbergs her udeladte brev af 8. Jan. 1802 hedder det videre om denne sag: — — Hvad den gode Stadfeldt angaaer, da har jeg for meere end 3 Maaneder siden anbefalet ham til det Danske Cancellie for at opnaae det ønskede (ansøgte) Ære-Mærke med det bedste Vidnesbyrd, jeg gav ham, og han har fortient. Men slet intet har jeg siden hørt derom. — — Først i 1809 opnaaede Stadfeldt at faa titel af Virkelig justitsraad.

67. Mon ikke det skulde være Poematum veterum ecclesiasticorum opera christiana, Basel 1562, af den sachsiske theolog Georg Fabricius, 1516—71 (Allgem. deut. Biogr. VI 513).

67 a. Ove Høegh-Guldberg havde faaet sin afsked bevilget fra 1. Jan. 1803.

68. Der findes flere samlinger af dette navn, saaledes Aloys Lippomani's, Rom 1551—60, og Laurenz Surius's, Köln 1570—75. Der kom forøvrigt aldrig noget ud af denne plan.

69. 1798 havde Ove Høegh-Guldberg købt herregaarden Hald i Dolle-rup sogn, Nørlyng herred, af kaptajnlojtnant M. Braem for 29 244 rdr.

70. Ulfilas gotische Bibelübersetzung nach Ihrens Text — — mit — — einer hist.-kritischen Einleitung herausgeg. von J. C. Zahn, Weissenfels 1805.

71. Jesu Christi Evangelia ab Ulphila — — translata, udg. Sthlm. 1670—71 af Georg Stiernhielm og med glossar af Fr. Junius.

72. Reliquiae Linguae Gothicæ, diss. Upsaliae 1758 (præses) Joh. Ihre.

73. Det har ikke været udgiveren muligt at finde noget mærkeligt paa 5. Sept. Enkedronning Juliane Marie, hvem Ove Høegh-Guldberg skyldte saa overordentlig meget, var derimod født 4. Sept. 1729. Maaske er det denne dato, der er ment. Muligvis kunde der dog tænkes paa Københavns Bombardement, der sluttede den dag, da konen døde.
